

TŘEŠTÍK, Dušan. *Počátky Přemyslovců*. Praha: Lidové noviny 1997.

UDOLPH, Jürgen. *Studien zu slavischen Gewässernamen und Gewässerbezeichnungen*. Heidelberg: Winter 1979.

VONDROVÁ, Marcela. *Slovanské archaismy a dialektismy v toponymii Čech*. Brno: Diplomová práce FF MU.

VONDROVÁ, Marcela & BLAŽEK, Václav. *Slovanské archaismy a dialektismy v toponymii Čech*. In: *Čeština – univerzálie a specifika 3*, Brno: Masarykova univerzita (ed. Z. Hladká a P. Karlífk) 2001, 311–342.

Marcela Vondrová (marci.vondrova@centrum.cz)

Václav Blažek (blazek@phil.muni.cz)

Marie Čechová a kol.: *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství 2003. 344 s. ISBN 80–86642–00–3.

Autorský kolektiv ve složení Marie Čechová, Jan Chloupek, Marie Krčmová a Eva Minářová touto publikací navazuje na předchozí práce obdobného zaměření, a to na tituly *Stylistika češtiny* (1991) a *Stylistika současné češtiny* (1997); na samém počátku této řady stojí skriptum *Stylistické minimum*, zpracované J. Chloupkem, M. Krčmovou a E. Minářovou a poprvé vydané r. 1987 na brněnské filozofické fakultě.

Už obecná charakteristika této práce je neobvyklá – jedná se o monografii oboru, je to však monografie kolektivní (v tom smyslu, že jednotlivé části zpracované členy autorského kolektivu na sebe navazují a sledují celkovou obecnou koncepci – viz níže). Současně však tato monograficky zaměřená práce může sloužit – a slouží – také jako vysokoškolská učebnice; tímto dvojnásobným využitím se podobá například *Štylistice* slovesného lingvisty Jozefa Mistríka (poprvé vyšla r. 1985 a její vliv byl inspirativní i v českém prostředí). Toto dvojitě zaměřené je mj. dáno skutečností, že jiná monograficky zaměřená práce není v českém kontextu v současné době k dispozici – M. Jelínek začlenil část své koncepce stylu a stylistiky do kolektivní *Příruční mluvnice češtiny* (1. vyd. 1995), samostatná monografie však zatím nevyšla, *Česká stylistika* J. V. Bečky (1992) je vlastně doplněnou a přepracovanou verzí *Úvodu do české stylistiky* z r. 1948. Jinak jsou k dispozici pouze soubory studií různých autorů (např. Karla Hausenblase – nejnověji *Miscellanea* z r. 2003) a skripta vydávaná autory z jednotlivých fakult především pro praktické potřeby běžné výuky (A. Debická, M. Krobotová).

Současná česká stylistika je rozčleněna na 14 hlavních kapitol: *Pojmosloví stylistiky, Diferenciace a stratifikace národního jazyka, Slohotvorní činitele, Stylistické aspekty výstavby textu, Slohová charakteristika výrazových prostředků, Homogennost a heterogennost stylu, Mluvenost jako konstituující faktor projevu, Pojmovost jako konstituující faktor projevu – funkční styl odborný, Regulativní a operativní funkce jako konstituující faktor projevu – funkční styl administrativní, Informativní a persvazivní funkce jako konstituující faktor projevu – funkční styl publicistický, Působení na posluchače jako konstituující faktor veřejného mluveného projevu – funkční styl rétorický, Deklarování estetické funkce jako konstituující faktor projevu – styl umělecké literatury, Průniková pásma funkčních stylů, Metodologické problémy stylistiky*.

V porovnání se *Stylistikou současné češtiny* byly aktualizovány seznamy odborné literatury, upraveny, rozšířeny a doplněny výklady ve stávajících kapitolách a zařazeny některé nové kapitoly (přehled změn je obsažen v předmluvě – úpravy se týkají např. kapitol věnovaných stratifikaci národního jazyka, slohotvorným činitelům, stylové charakteristice výrazových prostředků, nově

byla doplněna kapitola o homogenosti a heterogenosti stylu, o průnikových pásmech funkčních stylů apod.).

Jak bylo uvedeno výše, text zpracovaný tímto způsobem může sloužit nejen jako učebnice, ale širší záběru, podrobností zpracování a obsáhlým soupisem sekundární literatury splňuje také nároky, které běžně klademe na monografie. S tím pak souvisejí také vyšší nároky na uživatele, který tuto knihu používá jako učebnici: musí být natolik vyspělý, aby byl schopen přijmout fakt, že existuje mnoho různých pohledů na tytéž jevy, a že je tedy důležité umět svá tvrzení podložit věcnými argumenty. Například si musí sám položit a s oporou o odbornou literaturu zodpovědět otázku, zda a s jakými omezeními je vhodné samostatně vyčleňovat tzv. prostě sdělovací (ve starší literatuře hovorový) funkční styl – tyto požadavky by však na vysokoškolské úrovni neměly být nijak neopodstatněné.

Současná česká stylistika v ucelené podobě představuje moderní, lingvistiky orientovanou koncepci oboru – přesněji řečeno, jednu z mnoha možných koncepcí. Vzhledem k tomu, že v návaznosti na změny světa kolem nás se může a musí měnit i stylistika, i vzhledem k tomu, že právě ve stylistice je možnost různých pojetí velmi výrazně patrná, lze si jen přát, aby vedle recenzované monografie byly časem k dispozici také další práce věnované tomuto oboru.

Michal Křístek

